

Politične stvari.

Iz državnega zbora.

Carinska in trgovinska pogodba med Avstrijsko in Ogersko sprejeta je tudi v našem državnem zboru nespremenjena. Štiri dni trajala je v zbornici poslancev razprava o carinski in trgovinski pogodbi z Ogersko, v torek pričeta razprava končala se je minuli petek ob pol 4. uri popoldne s tem, da se je vladin predlog sprejel nespremenjen tudi v tretjem branji.

Akoravno je ta izmed vseh kosov pogodbe prime roma najmanj spodtakljiv, ker brez dognane carinske tarife nima prave vsebine, in ker se tedaj v nji ne križa mnogo nasprotnih si teženj, vendar je po vladi hrepeneča manjšina skušala v dveh slučajih vladi in večini podstaviti nogo in sklep pogodbe zavleči s samo na sebi ne posebno pomenljivimi predlogi.

Prva huda borba vršila se je v četrtek pri členu XI., pri katerem je Derschatta predlagal premembo, zadevajočo nov dostavek k temu členu.

Pa za njegov predlog se ni oglasilo dosti pristašev, ker se je nov dogovor obeh vlad skoraj povsod smatral za napredek, ki ima posebno koristiti posebno kmetijskim industrijam. Zato pa se manjšina poprijela druge limanice, na katero je lovila ali malo skušene ali pa strahopetne zastopnike, kot vado nastavila je manjšina na svojo limanico „živinsko sol“, o kateri zastopniki živinorejcev in kmetovalcev leto za letom primeroma največ tožijo. — Obče znano je, da je vlada razpisala darilo 1000 cekinov za onega, ki iznajde dobro vspešno sredstvo za izdelovanje živinske soli, pa do sedaj po preteku več let, si še nihče ni zaslužil darila, akoravno se jih je oglasilo mnogo. — Ako se tako sredstvo iznajde, gotovo se takoj vpelje ceneja živinska sol, pa tudi sicer je vlada zagotovila, da se razgovarja z Ogersko, kako kmalu vpeljati cenejo sol za živino, ne da bi se pokvarjala.

Pri takih okoliščinah je bistveno malo pomenljivo, ali se v pogodbo še izrekoma, kaj dostavi ali nič, ker je gotovo, da ima naša vlada, še bolj pa ogerska, dobro voljo, vpeljati živinsko sol za živino, ako jo le v resnici živina dobi. Nasproti pa še tako stroga zaveza, živinsko sol vpeljati, ostane na papirji, ako se prava pot, vpeljati jo, ne najde. In vendar bi tudi nebistvena prememba pogodbe povzročila tudi gledé tega predloga novo pogajanje med vladama, — čas bi le tekel, pogodba bi se odpovedala in po pravici bi se potem očitalo naši večini in vladi, da celó prvega koraka k pogodbi ni mogla storiti in dognati, ko je nasprotno na Ogerskem večina predmetov uže rešenih.

Predlog, ki se je nekako vtihotapil v tej obliki, bil je konečno samo s tremi glasovi večine zavržen. Levičarji so sami strmeli nad tolikim številom glasov. Če pa bi se bilo posrečilo jim, tudi le v tem slučaju premagati večino, potem še le bi bili pokazali pravo svoje lice in krika: da je večina in njen železen obod razdejan, da ni zmožna za vladanje nasproti pa o složnosti opozicije ne bilo bi konca ne kraja.

Stvarno boljši utemeljen bil je drugi predlog manjšine, katerega je zastopal bivši minister Chlumecki in se je glasil: „Čas, s katerim ta zakon zadobi veljavo, odločil se bo v posebno postavo.“

Ta nasvet nameraval je poglobitno, zbornici prihraniti pravico, razpravljati še enkrat vse uže prej posamezno sprejete predmete pogodbe z Ogersko. — Opozicija bi potem še enkrat imela priliko, poskušati vsakojaka sredstva spodbiti pogodbo, nasproti se pa po

pravici zagovarja načelo, da morajo vsi deli pogodbe na enkrat in v soglasji zadobiti veljavo. Tudi je res, da so prejšnjih let pogodbe imele tako določilo, kakoršno je predlagala manjšina.

Ugovor ministra Dunajevskega, s katerim se je izrekel proti predlogu manjšine, opiral se je gotovo bolj na taktične kot stvarne pomislke. Priznal je namreč notranjo zvezo treh glavnih predmetov pogodbe (carinsko in gledé doneskov k skupnim stroškom: kvot) tako, da se morejo vpeljati le vse tri ob enem, ne pa tudi gledé carinske tarife in sladkorskega davka, kar se zadostno opravičuje z očitidnimi zaprekami, ki se kažejo pri zadnjih dveh predmetih, stvarno pa s tem, da se zadnja dva dela skupne pogodbe moreta spreminjati tudi med časom pogodbe same.

Poglaviten taktičen namen vladin pa je bil v tem, da se poleg drugih težav ne vsili še nova s tem, da bi se posamezne točke pogodbe ne morale v obeh zbornicah obravnavati dvakrat. Sklicaje se na nespremenjen sprejem te pogodbe v ogerskem državnem zboru trdil je minister po pravici, da bi tako omejenje naše vlade moral smatrati kot nezaupnico. — Tako se je konečno tudi glasovalo o tem predlogu manjšine, kot zaupnici za vlado, ter se je pri glasovanju pri imenih zavrgel z 176 glasovi proti 142. Tudi pri tej priliki glasovali so Coroninovci in Lienbacher proti vladi.

Prepomnjljiv in značljiv za sedanje razmere bil je pri tej priliki govor dunajskega demokrata dr. Luegerja, ki kaže, kako velik del Dunajčanov sodi o razmerah nasproti Madjarom in nasproti Slovanom.

Dr. Lueger popisaval je najprej, kako in v kateri namen na Ogerskem redno zoper celokupnost države in vojne snujejo demonstracije in skandale.

Kedar taka dogodba nastopi, nastane gibanje po vsi Ogerski. Kriči manjšina, kriči večina in tudi veliki državnik Tisza kriči začetkom. Dijaki priredijo poulične nerednosti in na vsakem nepristranskem opazovalcu se to vidi, kakor bi bila vsa Oggerska norišnica in vse nori. Kedar je razburjenost največa, pripeljejo se poluradni gasilci in med tem nastane govornica, da namera veliki državnik Tisza odstopiti. — Večina ogerskega državnega zbora, katera prav dobro vé, da bi je ne bilo brez onega denarja, katerega imajo za velikim državnikom Tiszom stoječi kapitalisti — se pomiri, in kedar čas pride, prikaže se zopet veliki državnik Tisza sam in zarohni nad vedno še kričečo manjino. Potem splošno občudovanje poguma in junaštva tega državnika. Vse na videz madjarsko časništvo in vse na videz nemško časništvo avstrijsko polno občudovanja kliče: Slava Tiszu, velikemu državniku!

Za veseloigro pa sledi ž loigra: Tako pridni ljudje, ki s toliko hrabrostjo želje madjarskega naroda podpirajo, se morajo odškodovati. In glej, seže se prav po domače v žep cislajtanski in se s tem izplača darilo za pridne Ogre. Temu mora biti enkrat konec, in to je še le mogoče, ako se gospodarske razmere enkrat dokočno vredé, in v ta namen je treba, da se dva visoko izobrazena naroda, nemški in slovański, pred Madjari, ki jih ne presegata ne po številu, ne po izobrazenosti, obdržita v vedni odvisnosti.“

Te izjave so sicer izzivale nevoljo predsednikovega namestnika R. g. Clama in pa velikonemškega Weitloffa, toda vtis govora bil je pomenljiv in zna v prihodnje postati bolj in bolj pomenljiv.